

NIITTYNEN, VILLE: Länsimaa rämettyneenä ja rähmällään – Italian kylmän sodan aikainen historia suomettumisen näkökulmasta

Pro gradu- tutkielma, 91 s., 1 liites.

Poliittinen historia

Syyskuu 1998

Tutkielmani on puheenvuoro maasamme käynnissä olevaan suomettumiskeskusteluun. Pyrin tuomaan kansalaiskeskusteluun hieman harvinaisemman näkökulman: myös muut länsimaat kohtasivat kylmän sodan aikana samankaltaisia ongelmia valtiollisen suvereenisuutensa säilyttämisen kanssa kuin Suomi. Eikä Suomi ollut ainoa maa, jossa vaikea ulkopoliittisen tasapainottelu supervallan valtapiirissä, aiheutti ongelmia demokratian toimivuudelle ja rämetti laajemminkin yhteiskuntamoraalia.

Länsimaista tutkimuskohteeksi on valittu Italia. Olen tarkastellut sen kylmän sodan aikaista historiaa suomettumiskeskustelussamme yleisimmin esiintyvien käsitteiden kautta: Supervallan turvallisuuspoliittiset intressit Italian suhteen, Italian riippuvuus supervallasta ja supervallan sekaantuminen Italian sisäisiin asioihin ovat tulleet käsitellyiksi. Lisäksi on keskitytty sen tarkasteluun, miten supervallan luottamuksen saavuttaneet piirit käyttivät tätä asemaansa hyväksi sisäpoliittisessa valtataistelussa. Ulkopoliittinen lyömäase oli vähintään yhtä ahkerassa käytössä ja yhteiskunta rämettyi selvästi laajemmin meillä.

Koska suomettuminen viittasi jonkun pienen valtion ja Neuvostoliiton välisiin suhteisiin, olen joutunut määrittelemään huolellisesti suomettumis-termin. Sellaisenaanhan se ei sovellu käytettäväksi tässä tutkielmassa Italiasta puhuttaessa, sillä tutkittavana on ollut Italian suhde Yhdysvaltoihin. Italia kuului kahtiajakautuneessa maailmassa eri supervallan valtapiiriin kuin Suomi. Mutta myös tässä toisessa leirissä pienemmät valtiot kohtasivat supervaltasuhteissaan saman tyyppisiä ongelmia kuin Suomi idänsuhteissaan.

Tutkielman tekemiseen ei ole tarvittu erikoisempia arkistolähteitä. Normaalit painetut dokumenttisarjat Yhdysvaltojen ja Italian ulkopoliitiikasta sekä Italian kommunistipuolueen pöytäkirjat ovat olleet käytössä. Muistelma- ja mielipidekirjallisuutta, päiväkirjoja ja ulkomaisia kausijulkaisuja kansainvälisestä politiikasta (joita en ole luokitellut tutkimuskirjallisuudeksi vaan ajankohtaisiksi julkaisuiksi) ovat kuuluneet myös lähteisiin. Tärkeintä minulle on kuitenkin ollut tutustuminen yleiseen tutkimuskirjallisuuteen Italian sisä- ja ulkopoliitiikasta; vallankäytöstä, ulkopoliitiikan hoidosta ja eri poliittisten toimijoista. Kaiken lähdemateriaalin olen käynyt läpi katsomalla sitä oman kysymyksenasetteluni määrittämästä näkökulmasta.

ITALIA – HISTORIA - KYLMÄSOTA